

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 1MCdo/6/2013                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 6109207549                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 12.11.2015                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Martin Vladík            |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2015:6109207549.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Y., bývajúceho vo O., zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Brázdilom, so sídlom vo Zvolene, Trhová č. 1, proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné nám. č. 13, o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a zaplatenie nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 14 C 81/2009, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. júla 2012 sp. zn. 16 Co 108/2012, takto

### rozhodol:

Mimoriadne dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní nepriznáva.

### Odôvodnenie

Žalobca sa v konaní domáhal zaplatenia náhrady škody a nemajetkovej ujmy na skutkovom základe, že v súvislosti s trestným konaním vedeným proti jeho osobe a v ktorom bol právoplatným rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 13. mája 2004 č.k. 3 T 2/2003-851 oslobodený spod obžaloby zo spáchania trestného činu vraždy podľa § 219 Trestného zákona a lúpeže podľa § 234 ods. 1 a 2 písm. b/ Trestného zákona, mu bola nezákonnými rozhodnutiami súdov o jeho väzobnom stíhaní od 30. marca 1999 do 28. septembra 1999, spôsobená škoda a v dôsledku rozhodnutia o väzbe a trestného stíhania mu aj vznikla nemajetková ujma na jeho povesti, cti a dôstojnosti. Žalobca sa domáhal zaplatenia sumy 44 154,98 € s príslušenstvom, pozostávajúcej zo sumy 2 776,32 € ako nároku na náhradu škody, ktorá mu vznikla v dôsledku toho, že jeho pracovný pomer bol vzatím do väzby skončený v skúšobnej dobe, pričom náhradu požadoval za obdobie od 4. apríla 1999 do 28. septembra 1999, ďalej zo sumy 1 546,10 € ako nároku na náhradu škody, ktorá mu vznikla ako náklady na jeho právne zastupovanie a obhajobu v trestnom konaní a nakoniec zo sumy 39 832,56 € ako náhrady nemajetkovej ujmy na dobrej povesti, cti a dôstojnosti v dôsledku nezákonného rozhodnutia o väzbe. Výšku tejto sumy stanovil vynásobením sumy 6 638,76 € (200 000 Sk) a počtom mesiacov, ktoré strávil vo väzbe (6), pričom poukazoval na to, že trestné stíhanie trvalo v jeho prípade bezmála 8 rokov a v jeho priebehu boli uverejňované informácie spochybňujúce jeho nevinu, ktoré sa rozšírili do širokého okruhu osôb, v dôsledku čoho utrpel ujmu na

svojej povesti, cti a dôstojnosti.

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom zo 17. septembra 2009 č.k. 14 C 81/2009-116 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi náhradu škody 3 647,82 €, spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,5 % ročne od 24. apríla 2008 až do zaplattenia a vo zvyšku nárok na náhradu škody zamietol. Žalovanú zaviazal taktiež zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu 33 193,92 € a vo zvyšku nárok na zaplattenie nemajetkovej ujmy a jej príslušenstva zamietol. Žalovanú taktiež zaviazal žalobcovi nahradiť trovy konania 1 168,16 €. Z vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že podľa § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, je dané právo žalobcu na náhradu škody vo výške 3 647,82 € s príslušenstvom, ako škody mu spôsobenej rozhodnutím o väzbe vydanom v trestnom konaní, v ktorom bol oslobodený spod obžaloby. Súdom priznaný nárok na náhradu škody pozostával z čiastky 1 441,35 €, ako náhrady škody za náklady vynaložené na právne zastupovanie žalobcu v trestnom konaní a čiastky 2 206,47 € ako náhrady na stratu na zárobku počas obdobia väzby (6 mesiacov), nakoľko v dôsledku rozhodnutia o väzbe bol so žalobcom skončený pracovný pomer. Vo zvyšku súd nárok na náhradu škody zamietol, ad 1/ v časti nároku na náhradu škody za stratu na zárobku, pretože žalobca túto náhradu nevyčíslil ako náhradu priemerného zárobku (§ 134 a nasl. Zákonníka práce) a teda si ju uplatňoval nad rámec zákona a ad 2/ v časti náhrady nákladov na právne zastupovanie, pretože poskytnutie 3 uplatňovaných úkonov právnej služby v trestnom konaní, nebolo súdu preukázané. Spolu s náhradou škody súd priznal žalobcovi aj úroky z omeškania podľa § 517 ods. 2 Zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, počnúc dňom nasledujúcim po doručení žiadosti o predbežné prerokovanie nároku žalobcu podľa § 9 zákona č. 58/1969 Zb. žalovanej. O povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi 33 193,92 € ako nemajetkovej ujmy mu spôsobenej rozhodnutím o väzbe, súd rozhodol podľa článku 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, zverejnený v Zbierke zákonov ako oznámenie č. 206/1992 Zb. /ďalej len Dohovor/, keď v odôvodnení právneho posúdenia tohto nároku skonštatoval, že zákon č. 58/1969 Zb. a účinný do 30.6.2004, otázku odškodnenia nemajetkovej ujmy neupravoval. Pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy súd vychádzal z výšky ujmy priznanej v obdobných prípadoch v iných súdnych konaniach (napr. právne veci vedené pred Okresným súdom Banská Bystrica pod sp. zn. 8 C 181/2004 a sp. zn. 7 C 178/2005). O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p. Rozsudok súdu nebol napadnutý vo výroku o náhrade škody opravným prostriedkom, v dôsledku čoho nadobudol právoplatnosť.

Na odvolanie žalovanej podané proti výroku o nemajetkovej ujme Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo 14. januára 2010 sp. zn. 16 Co 371/2009 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť nemajetkovú ujmu 33 193,92 €, tak že žalobu zamietol. Napadnutý rozsudok zmenil aj vo výroku o náhrade trov konania tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania pred súdom prvého stupňa a žalovanej nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. V rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia odvolací súd vytkol súdu prvého stupňa, že sa nedostatočne vysporiadal s čl. 5 ods. 1 písm. c/ Dohovoru, ktorý vymedzuje prípady zatknutia alebo obmedzenia slobody osoby, ktoré nie je možné považovať za nezákonné pozbavenie slobody. V odôvodnení svojho rozhodnutia súd poukázal na oslobodenie žalobcu spod obžaloby v trestnom konaní, z dôvodu uplatnenia zásady „nedokázaná vina má rovnaký význam ako dokázaná nevina“ ako aj skutočnosť, že žalobca sa pôvodne k spáchaniu trestného činu doznal a v priebehu trestného konania nevypovedal, čím sťažoval postup orgánov činných v trestnom konaní. Prehodnotiac zistený skutkový stav dospel odvolací súd k záveru, že uznesením obvinenia, so 6 mesačnou väzbou žalobcu a dlhšie trvajúcim trestným konaním nedošlo protiprávnym konaním štátnych orgánov k zásahu do práv na ochranu osobnosti žalobcu, za ktoré by bolo možné priznať zadosťučinenie v akejkoľvek podobe a preto žalobu v časti nároku na zaplattenie nemajetkovej ujmy zamietol. S ohľadom na prevažný neúspech žalobcu v konaní, zmenil aj súvisiaci výrok o náhrade trov konania pred súdom prvého stupňa.

Na dovolanie žalobcu Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 29. februára 2012 sp. zn. 1 Cdo 68/2010 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Dovolačný súd odôvodnil zrušenie rozsudku tým, že odvolací súd svojím postupom odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., pretože odvolací súd prehodnotil skutkový stav na podklade obsahu trestného spisu (sp. zn. Tp 22/99 a sp. zn. 3 T 2/03) bez nariadenia pojednávania, teda bez toho, aby tieto listinné dôkazy vykonal zákonným spôsobom a umožnil žalobcovi sa k nim vyjadriť. Zároveň načrtnol odvolaciemu súdu podstatné právne východiská, ktoré by nemali zostať v ďalšom konaní nepovšimnuté.

Po zrušení rozsudku Krajský soud v Banské Bystrici rozsudkom z 31. júla 2012 sp. zn. 16 Co 108/2012 odvolaním napadnutý rozsudok, v časti o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi 33 193,22 € titulom nemajetkovej ujmy a v časti, v ktorej bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy konania pred súdom prvého stupňa 1 168,16 €, potvrdil. Žalovanú zaviazal nahradiť žalobcovi trovy dovolacieho konania 1 174,38 €. V odôvodnení súd k právnomu posúdeniu nároku na nemajetkovú ujmu uviedol, že judikatúra ustálila, že nárok na nemajetkovú ujmu treba posudzovať v prípade, keď nárok na odškodnenie väzby vznikol za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., aj v súvislosti s čl. 5 ods. 1 a ods. 5 Dohovoru a je nevyhnutné vychádzať z toho, že pôvodná zákonná väzba sa v dôsledku oslobodenia spod obžaloby stáva z hľadiska vnútroštátnej úpravy (§ 5 ods.1 zák. 58/1969 Zb.) nezákonnou a zakladajúcou zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú vykonanou väzbou. Nemajetková ujma predstavuje náhradu za utrpený stres, pocity frustrácie, neistoty a tiež za prípadné zdravotné problémy. V danom prípade boli preukázané negatívne dôsledky rozhodnutia o väzbe v pracovnom prostredí žalobcu, pretože zamestnávateľ so žalobcom ukončil služobný pomer, taktiež v jeho súkromí, keď svedeckou výpoveďou jeho už bývalej priateľky bolo preukázané, že väzba a trestné stíhanie bolo dôvodom ich vzájomného rozchodu a negatívny dopad na osobnostnú sféru žalobcu so sebou priniesli aj zverejnené novinové články. V konaní tak bol nepochybne preukázaný vážny zásah, ktorý mal za následok zníženie bezúhonnosti a vážnosti žalobcu. Na podklade zisteného skutkového stavu súd prvého stupňa správne ustálil výšku nemajetkovej ujmy a preto odvolací súd potvrdil v časti nároku na zaplatenie nemajetkovej ujmy rozsudok súdu prvého stupňa. Rozhodnutie o náhrade trov konania pred súdom prvého stupňa súd potvrdil ako vecne správne v zmysle § 142 ods. 3 O.s.p., pretože v danom prípade záviselo rozhodnutie vo veci, od úvahy súdu. Odvolací súd žalobcovi priznal náhradu trov dovolacieho konania podľa 142 ods. 1 O.s.p., v ktorom bol so svojím dovolaním úspešný.

Na podnet žalovanej podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len („generálny prokurátor“)) mimoriadne dovolanie vo výrokoch o povinnosti zaplatiť nemajetkovú ujmu 33 193,92 € a trovy konania 1 168,16 €, proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. júla 2012 č.k. 16 Co 108/2012-192 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica zo 17. septembra 2009 č.k. 14 C 81/2009-116. Podľa názoru generálneho prokurátora bol napadnutými rozhodnutiami porušený zákon a napadnuté rozsudky spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Súdny nad rámec čl. 5 ods. 5 Dohovoru a § 5 zákona č. 58/1969 Zb. priznali nemajetkovú ujmu nielen za nezákonné obmedzenie osobnej slobody rozhodnutím o väzbe, ale aj za celé trestné stíhanie, keď pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy prihliadli aj na vznesenie obvinenia, dĺžku trestného stíhania, jeho medializáciu a dopad trestného stíhania na súkromný život žalobcu. S poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky z 11. januára 2012 sp. zn. 30 Cdo 2357/2010 dôvodil, že súdy mali pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o väzbe, predovšetkým prihliadnuť na povahu trestnej veci (tzv. typovú závažnosť skutku), v ktorej došlo k obmedzeniu osobnej slobody žalobcu, na dĺžku obmedzenia osobnej slobody, podmienky výkonu väzby a nakoniec následky v osobnej sfére poškodeného, kde je potrebné zohľadniť vplyv na zdravie (fyzické či psychické) s ohľadom na vek, strach, úzkosť a stratu radosti zo života, utrpenie na odbornej, sociálnej povesti, pričom za vedľajšie kritérium možno použiť aj závažnosť pochybenia orgánu štátu. Rozhodnutiam súdov na podklade vyššie uvedeného vytýkal, že súdy nedostatočne zisťovali potrebné relevantné skutočnosti pre posúdenie výšky nároku a zistené skutočnosti nesprávne vyhodnotili (skončenie pracovného pomeru v skúšobnej dobe) a tým zaťažili konanie tzv. inou vadou konania v zmysle § 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p. Odôvodneniam rozhodnutí súdov taktiež vytkol ich nedostatočnosť (najmä vo vzťahu k odôvodneniu rozsudku súdu prvého stupňa), ich vnútornú protirečivosť, čím bola žalovanej nesprávnym postupom vykonaným v rozpore s § 157 ods. 2 O.s.p. odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Žalobca a žalovaná sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.

Podľa § 243e ods. 1 O.s.p. ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f O.s.p.), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie. Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak po a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 O.s.p.).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát konštatoval porušenie čl. 6 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo výlučne z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci oproti právnemu názoru vnútroštátnych súdov, ktoré vec s konečnou platnosťou prerokovali a meritórne rozhodli (porovnaj *Roseltrans proti Rusku* z roku 2005). Opakovane tiež zdôraznil, že v záujme právnej istoty by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať nedotknuté a k ich zrušeniu by malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných väd [viď napríklad *Abdullayev proti Rusku* (rozsudok z roku 2010)], resp. závažných pochybení [viď *Sutyazhnik proti Rusku* (rozsudok z roku 2009)]. Za takú vadu alebo pochybenie však nemožno v žiadnom prípade považovať to, že na predmet konania existujú dva odlišné právne názory.

Zároveň ESLP opakovane dospel - na základe sčasti odlišných úvah - aj k názoru, že k porušeniu čl. 6 Dohovoru dochádza tiež vtedy, ak je právoplatné a záväzné rozhodnutie súdu zrušené v rámci mimoriadneho prieskumu, ktorý presadil taký subjekt odlišný od účastníkov konania, len na úvahe ktorého bolo posúdenie vhodnosti alebo potreby podania mimoriadneho opravného prostriedku iniciujúceho tento mimoriadny prieskum. Inštitút veľmi podobný mimoriadnemu dovolaniu upravenému v Občianskom súdnom poriadku bol predmetom skúmania a následnej kritiky ESLP vo veci *Tripon proti Rumunsku* (rozsudok z roku 2008). V tomto rozhodnutí ESLP konštatoval, že v skúmanom prípade prokurátor nekonal na základe vlastnej iniciatívy, ale konal na základe žiadosti jednej zo strán sporu. ESLP zásah prokurátora do takéhoto súkromnoprávneho súdneho konania označil za priťažujúci faktor, pretože, hoci tento štátny úradník konal na základe podnetu účastníka súdneho konania, podanie mimoriadneho dovolania bolo ponechané výlučne na voľnej úvahe prokurátora. ESLP v danej veci preto dospel k záveru, že zrušenie dotknutého právoplatného a záväzného rozhodnutia porušilo sťažovateľovo právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Aj aktuálne rozhodnutia ESLP z 9. júna 2015 vydané vo veciach proti Slovenskej republike (*DRAFT-OVA, a.s., PSMA, s.r.o. a COMPCAR, s.r.o.*) pripomínajú význam a obsah princípu rovnosti zbraní a princípu právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, ktoré boli napadnuté z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania.

Uvedené závery ESLP zohľadnilo aj plénum Ústavného súdu SR Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Vzhľadom na prípady nejednotnosti senátov ústavného súdu pri riešení otázky prípustnosti mimoriadneho dovolania proti rozhodnutiu súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť a záväznosť, pristúpilo 18. marca 2015 k zjednoteniu rozhodovania senátov ústavného súdu a pod sp. zn. PL.z. 3/2015 prijalo zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

Vyššie uvedené naznačuje, ako tieto súdne orgány (ESLP a ústavný súd), oprávnené za splnenia určitých predpokladov zrušiť aj rozhodnutie najvyššieho súdu, budú rozhodovať v skutkovo a právne podobných veciach, v ktorých generálny prokurátor podá mimoriadne dovolanie napriek tomu, že mimoriadnemu dovolaniu nepredchádzalo využitie všetkých dostupných riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov účastníkom, ktorý podal podnet na mimoriadne dovolanie.

Doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu v obdobných prípadoch sa v zásade riadila stanoviskom Občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 36/2008. Právna veta tohto stanoviska znie: „Podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom nie je podmienené využitím riadneho opravného prostriedku účastníkom konania. Mimoriadnym dovolaním v zmysle ustanovenia § 243e O.s.p. môže generálny prokurátor napadnúť aj právoplatné rozhodnutie súdu prvého stupňa“.

Je zrejmé, že stanovisko R 36/2008 vychádza zo záverov, ktoré v súčasnosti nie sú súladné s vyššie spomenutými rozhodnutiami ESLP a zjednocujúcim stanoviskom ústavného súdu. Na posun v judikatúre ústavného súdu a ESLP zareagoval aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý na spoločnom zasadnutí občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia dňa 20. októbra 2015 schválil a prijal spoločné stanovisko na publikovanie, ktorého právna veta znie „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky (resp. využiť všetky zákonom prípustné postupy), ktoré boli potenciálne spôsobilé priviesť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.“

Z vyššie uvedeného spoločného stanoviska dvoch kolégií najvyššieho súdu teda vyplýva, že rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa odchyľuje od právnych záverov vyslovených v stanovisku R 36/2008 a jeho závery sú už prekonané.

Prípustnosť dovolania vymedzuje Občiansky súdny poriadok stanovením jednak určitých objektívnych znakov rozhodnutia [§ 238 O.s.p. (pokiaľ ide o rozsudok odvolacieho súdu) a § 239 O.s.p. (pokiaľ ide o uznesenie odvolacieho súdu)], jednak objektívnym zadefinovaním závažných procesných väd uvedených v § 237 ods. 1 O.s.p. Vzhľadom na to, že na procesné vady konania taxatívne vymenované v § 237 ods. 1 O.s.p. je dovolací súd povinný prihliadať ex lege (viď § 242 ods. 1 O.s.p.) vždy - teda bez ohľadu na to, či boli alebo neboli v dovolaní namietané, je opodstatnený záver, že v zásade každé dovolanie podané v občianskom súdnom konaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (s výnimkou exekučného konania - viď § 237 ods. 2 O.s.p.) otvára priestor pre posúdenie správnosti niektorých aspektov procesného postupu súdu, ktorý vydal dovolaním napadnuté rozhodnutie a tým zároveň dáva určité vyhliadky na úspech dovolateľa v konaní o dovolaní. Každé dovolanie je teda v tomto zmysle potenciálne spôsobilé podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci.

Postup účastníka občianskeho súdneho konania, ktorý mal v určitom prípade možnosť napadnúť rozhodnutia súdov odvolaním alebo dovolaním, uvedenú možnosť ale nevyužil, i keď tieto opravné prostriedky mali potenciál podstatne ovplyvniť rozhodnutie súdu, sa prieči zásade „vigilantibus iura scripta sunt“ zdôrazňujúcej procesnú povinnosť účastníka vyvinúť vlastnú aktivitu a iniciatívu tak, aby sám svojimi procesnými úkonmi riadne, včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou sledoval ochranu svojich subjektívnych práv. Pokiaľ účastník konania zostane v naznačenom smere pasívny, je (neskoršia) aktivita generálneho prokurátora vyúsťiaca do podania mimoriadneho dovolania neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané Občianskym súdnym poriadkom v ustanoveniach § 243e až § 243j O.s.p. Aj ústavný súd už dávnejšie konštatoval, že „ak účastník konania mohol podať dovolanie a neurobil tento procesný úkon, nemá už žiadnu možnosť dosiahnuť podnetom podanie mimoriadneho dovolania“ (viď PL. ÚS 57/99).

V danom prípade prebehlo štandardné dvojstupňové konanie, v ktorom mala žalovaná možnosť

realizovať svoje procesné oprávnenia. Zo spisu nevyplýva, že by sama náležite chránila svoje práva a konala dostatočne predvídavo, starostlivo a obozretne. Žalovaná nepodala dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. júla 2012 sp. zn. 16 Co 108/2012. V zmysle vyššie uvedeného výkladu najvyššieho súdu to znamená, že sama nevyužila dostupný mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mala k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie vo veci. Vzhľadom na pasivitu samotnej žalovanej pri včasnej ochrane jej práv je procesne neprípustná dodatočná aktivita generálneho prokurátora, ku ktorej došlo podaním mimoriadneho dovolania podnecovaného žalovanou.

Z týchto dôvodov najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie ako procesne neprípustné (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s ustanoveniami § 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Povinnosť nahradiť trovy konania má v konaní o mimoriadnom dovolaní ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania (§ 148a ods. 2 O.s.p.), v danom prípade je ním žalovaná. Keďže žalobca nepodal návrh na priznanie náhrady trov konania o mimoriadnom dovolaní (§ 151 ods. 1 O.s.p.), najvyšší súd mu túto náhradu nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 2:1.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.